

Dániel könyve – Százötvennyolcadik rész

A látomás feltárása: A gyász napjainak megértése Dániel könyvében

Jeff Pippenger

2024-03-25

Círusnak, Perzsia királyának harmadik esztendejében kijelentetett egy dolog Dánielnek, akit Baltazárnak neveztek; és a dolog igaz volt, de az elrendelt idő hosszú: és megértette a dolgot, és értelme volt a látomás felől. Azokban a napokban én, Dániel, teljes három hétig gyászolék. Kíváncsú kenyeret nem ettem, sem hús, sem bor nem jutott számba, és egyáltalán nem kentem meg magamat, míg a teljes három hét el nem telt. És az első hónap huszonegyedik napján, amikor a nagy folyó, azaz a Hiddekel partján valék. Dániel 10:1–4.

A Jelenések könyve tizenegyedik fejezetének jelképes három és fél napja alatt, amikor a két tanú holtan fekszik az utcán, egy „dolog” kinyilatkoztatik Baltazárnak. Korábban már megértette a „látomást” (mareh), mert a kilencedik fejezetben Gábiel már eljött hozzá, és értelmet adott neki a látomás felől.

Igen, míg még beszéltem és imádkoztam, íme az a férfiú, Gábiel, akit a látomásban kezdetben láttam, gyors röptével hozzám szállt az esti áldozat idején. És értésemre adta, szólt velem, és ezt mondta: Dániel, most jöttem ki, hogy értelmet és megértést adjak neked. Könyörgéseid kezdetén kijött a parancsszó, és azért jöttem, hogy tudtadra adjam; mert te feleltél igen kedvelt vagy. Értsd meg azért a dolgot, és figyelj a látomásra. Dániel 9:21–23.

„Az a férfi, Gábiel, akit” Dániel „kezdetben a látomásban látott”, a „chazón”-ra, a prófétai történelem látomására utal, amely arra vonatkozott, hogy Gábiel a bibliai prófécia királyságairól szóló látomást magyarázta meg Dánielnek a nyolcadik fejezetben. Ám a „látomás”, amelyet Dánielnek ezután a kilencedik fejezetben szemlélnie kellett, a „mareh” volt, a megjelenés látomása. Gábiel ezután feltárja Dániel előtt a kétezer-háromszáz éves prófécia történeti felosztását.

A kilencedik fejezet Dárius első esztendejében teljesedett be. Amikor Beltesazár kijelenti, hogy „megértette a látomást”, „Círus harmadik esztendejében”, a „mareh” látomást már két éve értette. Amit Beltesazár a gyászolás „ama napjaiban” megértett, az a „dolog” volt, vagyis a héber „dabar” szó, és hosszú volt, mert a kijelölt idő kétezer-ötszáz év volt.

Dániel a „dologból” már megértett valamennyit, mert a kilencedik fejezetben a Leviticus huszonhat imáját végezte, és ez a „dolog” imája. A „hét időre” vonatkozóan megnövekedett világosság adatott, amelyet Beltesazár a huszonegy napos gyászolás alatt értett meg, és a „hét időre” vonatkozó világosság növekedése e gyászos napok alatt az 1856-ban a „hét időre” vonatkozó megnövekedett világosságot jelképezte. A milleriták is korábban már ismerték a „hét időt”, mert hirdették azt, de olyan többletvilágosság adatott, amelynek éppen történelmük azon pontján kellett próbára tennie őket, amikor a filadelfiai mozgalomból a laodiceai mozgalomba mentek át.

Bélsaccar gyásznapijai párhuzamban állnak annak a prófétai történetnek az idejével, amikor a filadelfiai mozgalom 1856-ban átment a laodiceai mozgalomba, majd 1863-ban a laodiceai adventista egyházba. Mind Bélsaccar, mind pedig a millerita történelemnek a „hét időre” vonatkozó megnövekedett világossága összhangban áll a harmadik angyal laodiceai mozgalmának a száznegyvennégyezer filadelfiai mozgalmába való átmenetével, valamint a gyász napjaival, amelyek a késedelem ideje alatt vannak, amikor a „hét időre” vonatkozó megnövekedett világosságnak kellett kijelentetnie.

Béltazár egyszerre képvisel egy hírnököt és egy mozgalmat. Gyászának napjaiban a hírnöknek meg kell értenie a „dolgot”, amely az Igazság, majd amikor Mihály 2023-ban feltámasztja a két tanút, a „dolgot” egy mozgalom elé kell tárnia.

A héber „mareh” szó (Krisztus megjelenésének látomása), amelyről Dánielről az első vers kijelenti, hogy megértette, négyszer fordul elő Dániel utolsó látomásában. Kétszer „látomás”-nak, kétszer pedig „megjelenés”-nek van fordítva. Amikor Dániel először használja e szót az első versben, azt jelzi, hogy megértette a „látomást”, a másik három előfordulás azonban azt mutatja, hogy Dániel átéli a látomást. A hatodik versben Krisztus arca „olyan volt, mint a villámlás ‘megjelenése’.”

Az első hónap huszonnegyedik napján, amint a nagy folyó, a Hiddekel partján voltam, fölemeltem szemeimet, és láttam, és íme, egy férfiú, gyolcsba öltözve, akinek dereka ufázi színarannyal volt körülövezve. Teste olyan volt, mint a krizolit, arca olyan, mint a villámlás látása, szemei, mint a tűznek fáklyái, karjai és lábai olyanok, mint a fénylő érc színe, és beszédének szava olyan, mint a sokaság zúgása. És egyedül én, Dániel láttam e látomást; a férfiak pedig, akik velem voltak, nem látták a látomást; de nagy rettegés szállta meg őket, úgyhogy elfutottak, hogy elrejtőzzenek. Én azért egyedül maradtam, és láttam ezt a nagy látomást, és semmi erő nem maradt bennem; arcim elvesztette színét, és eltorzult, és semmi erőm nem maradt. Dániel 10:4–8.

Van egy másik héber szó is, amelyet „látomás”-nak fordítanak; ezzel azután foglalkozunk, miután ismertettük a „mareh” héber szó néhány jellemző vonását. Az előző versekben a „megjelenés” szó a „mareh” héber szót jelöli. Ugyanez a szó a tizenhatodik versben „látomás”-ként szerepel. A tizenhatodik versben Krisztus látomása szomorúsággal töltötte el Dánielt.

És íme, valaki, aki az emberek fiainak hasonlatosságára volt, megérintette ajkaimat; akkor megnyitottam számat, szóltam, és ezt mondtam annak, aki előttem állt: Ó, uram, e látomás miatt fájdalmak törtek rám, és semmi erőm nem maradt. Dániel 10:16.

A „fájdalmak”-ként fordított héber szó jelentése: sarokvas, és Krisztus megjelenésének „látomása”, amelyet Dániel az igében látott, egy sarokvason fordult. A „sarokvas” a próféciában fordulópontot jelképez.

„A múlt történetéből tanulságokat kell levonni; és ezekre irányul a figyelem, hogy mindenki megértse: Isten ma is ugyanazon elvek szerint munkálkodik, ahogyan mindig is cselekedett. Keze ma is éppúgy látható művében és a nemzetek között, mint attól fogva mindenkor, hogy az evangélium először hirdettetett Ádámnak az Édenben.

„Vannak olyan időszakok, amelyek fordulópontot jelentenek a nemzetek és az egyház történetében. Isten gondviselésében, amikor ezek a különféle válságok bekövetkeznek, megadatik az arra az időre szóló világosság. Ha azt elfogadják, lelki előrehaladás következik; ha elutasítják, lelki hanyatlás és hajótörés lesz a következmény. Az Úr Igéjében feltárta az evangélium előretörő munkáját, amint az a múltban végbement, és a jövőben is végbe fog menni egészen a záró küzdelemig, amikor a sátáni erők megteszik utolsó csodálatos megmozdulásukat.” Bible Echo, 1895. augusztus 26.

A tizenhatodik vers fordulópontot jelképez abban a történelemben, amelyet Belteshazzár képvisel. Fordulópont ez mind a republikánus szarv (a nemzet), mind a protestáns szarv (az egyház) számára. Válságot jelképez, és azt a pontot jelképezi, ahol különleges világosság adatik e történelem számára. Dániel fordulópontja akkor következett be, amikor Dánielt „megérintették”, a három alkalom közül másodszor. Dánielt háromszor érintették meg, és amikor másodszor érintették meg, az fordulópont volt Dániel számára; ez a fordulópont pedig a három alkalom közül a második volt, amikor Dániel látta a „mareh” látomást.

És íme, valaki, aki hasonló volt az emberek fiaihoz, megérintette ajkaimat; akkor megnyitottam számat, szóltam, és ezt mondtam annak, aki előttem állt: Ó, uram, a látomás miatt fájdalmaim reám törtek, és semmi erőm nem maradt. Dániel 10:16.

Rövidesen kitérünk a három érintésre. A négy alkalom közül, amikor Dániel a „mareh” szót használja, az első az a bizonyásgtétele volt, hogy megértette a látomást, az utolsó három utalás pedig az ő tapasztalatát azonosítja, amikor ténylegesen látta a megjelenést. Harmadszor a megjelenés látomását a tizennyolcadik versben nevezi meg, ahol harmadszor érintik meg.

Azután ismét odajött, és megérintett engem valaki, aki emberhez hasonló megjelenésű volt, és megerősített engem. Dániel 10:18.

A második érintéskor, a tizenhatodik versben, amely a „marah” látomásra vonatkozó második utalás, ereje elhagyja őt, de a harmadik érintéskor ereje helyreáll. A tizedik, tizenhatodik és tizennyolcadik versekben Dánielt megérintik. A hatodik versben Dániel meglátja Krisztus megjelenését, majd Gábielt, a tizedik versben pedig Gábiel először érinti meg Dánielt.

Azután felemeltem szemeimet, és láttam, és íme, egy férfiú gyolcsruhába volt öltözve, dereka pedig Úfáz finom aranyával volt körülövezve. Teste olyan volt, mint a berill, arca olyan, mint a villámlás tündöklése, szemei mint a tűz fáklyái, karjai és lábai mint a fényes réz ragyogása, és beszédének szava olyan volt, mint a sokaság zúgása. És egyedül én, Dániel, láttam e látomást; mert a férfiak, akik velem voltak, nem látták a látomást; mindazáltal nagy rettegés szállta meg őket, úgyhogy elfutottak, hogy elrejtőzzenek. Én azért egyedül maradtam, és láttam ezt a nagy látomást, és semmi erő sem maradt bennem; mert orcám színe bennem romlottságra változott, és semmi erőm nem maradt.

És hallottam beszéde szavának hangját; és mikor hallottam beszéde szavának hangját, mély álomba merültem arccal a földre, arcommal a föld felé. És íme, egy kéz megérintett engem, amely térdeimre és kezeim tenyereire emelt. És ezt mondta nekem: Dániel, te igen kedvelt férfiú, értsd meg a szavakat, amelyeket szólok neked, és állj fel a helyedre, mert most hozzád

küldettem. És amikor e szót szólotta nekem, reszketve álltam fel. Majd ezt mondta nekem: Ne félj, Dániel, mert az első naptól fogva, hogy szívedet arra adtad, hogy megérts, és hogy megalázd magadat Istened előtt, meghallgattattak a te szavaid, és én a te szavaidért jöttem. De Perzsia országának fejedelme ellenállt nekem huszonegy napig; de íme, Mihály, az első fejedelmek egyike, segítségemre jött; én pedig ott maradtam Perzsia királyai mellett. Most pedig azért jöttem, hogy megértessem veled, mi történik majd népeddel az utolsó napokban; mert a látomás még sok napra szól. Dániel 10:5–14.

Ezután a tizenhatodik versben Dánielt másodszor is megéri, amikor meglátja Krisztus látomását.

És amikor ilyen szavakat szólt hozzám, arccal a föld felé fordultam, és megnémultam. És íme, valaki, aki hasonló volt az emberek fiához, megérintette ajkaimat; akkor megnyitottam számat, szóltam, és ezt mondtam annak, aki előttem állt: Ó, uram, a látomás miatt fájdalmaim rám törtek, és semmi erőm nem maradt. Mert miként szólhatna e szolgád ehhez az én uramhoz? Mert engem illetően azonnal semmi erő nem maradt bennem, és még lélegzet sem maradt bennem. Dániel 10:15–17.

Ezután Dánielt harmadszor is megéri valaki, mégpedig Gábiel megjelenésekor, nem pedig Krisztus.

Ekkor ismét megérintett engem valaki, akinek megjelenése emberhez volt hasonló, és megerősített engem, és ezt mondta: Ó, te igen szeretett férfiú, ne félj; békesség neked, légy erős, igen, légy erős. És amikor szólt hozzám, megerősödtem, és ezt mondtam: Szóljon az én uram; mert megerősítettél engem. Azután ezt mondta: Tudod-e, miért jöttem hozzád? Most pedig visszatérek, hogy harcoljak Perzsia fejedelmével; és amikor elmegyek, ímé, Görögország fejedelme jó el. De megmutatom neked azt, ami fel van jegyezve az igazság írásában; és senki sincs, aki velem tartana ezekben a dolgokban, csak Mihály, a ti fejedelmek. Dániel 10:18–21.

Dánielt háromszor érinti meg valaki, és az első, valamint a harmadik alkalommal Gábiel angyal érinti meg. A második alkalommal Krisztus érinti meg. Dániel ugyanazt a héber szót négyszer használta, de a négy előfordulás közül az első esetben, az első versben, azt fejezte ki, hogy megértette a „látomást”. Egy igazság megértése fontos, de nem ugyanaz, mint megtapasztalni az igazságot, amint azt a másik három alkalommal tette.

Amikor Dániel gyászának napjai véget értek, a látomás megtapasztalásában részesült, amelynek megértésével már gyászának napjai lezárulta előtt rendelkezett. Ez a megtapasztalás három lépésből áll, amelyeket három érintés jelképez. Az első és az utolsó érintést Gábiel vitte véghez, a középső érintés pedig Krisztustól származott. Az első és az utolsó érintés a héber ábécé első és utolsó betűje volt. Ebben a második lépésben Dániel felismeri állapotát mint lázadó bűnös az ő Ura előtt, és így a középső érintés a lázadást jelképezi, miként azt a héber ábécé tizenharmadik betűje is jelképezi.

„Péter azonban ekkor már nem törődött sem a csónakokkal, sem a rakománnyal. Ez a csoda, minden másnál inkább, amelynek valaha tanúja volt, számára az isteni hatalom megnyilatkozása volt. Jézusban azt látta, aki az egész természetet uralma alatt tartja. Az

istenség jelenléte feltárta előtte saját szentségtelenségét. Mestere iránti szeretete, a maga hitetlensége miatti szégyene, hálája Krisztus megalázkodásáért, s mindenekfölött tisztátalanságának tudata a végtelen tisztaság jelenlétében egészen elárasztotta. Miközben társai a háló tartalmát biztosították, Péter a Megváltó lábaihoz borult, és így kiáltott: „Távozz tőlem, mert bűnös ember vagyok, Uram.””

„Ugyanaz az isteni szentségből áradó jelenlét készítette Dániel prófétát is arra, hogy mint egy halott, úgy rogyjon le Isten angyala előtt. Ezt mondta: „Szépségem eltorzult bennem, és semmi erőm nem maradt.” Így amikor Ézsaiás meglátta az Úr dicsőségét, felkiáltott: „Jaj nekem! Elvesztem, mert tisztátalan ajkú ember vagyok, és tisztátalan ajkú nép között lakom, hiszen szemeim meglátták a Királyt, a Seregek Urát.” Dániel 10:8; Ézsaiás 6:5. Az emberiség, minden gyengeségével és bűnével együtt, szembeállított az istenség tökéletességével, és ő magát teljesen fogyatékosnak és szentségtelennek érezte. Így volt ez mindazokkal, akiknek megadatott, hogy Isten nagyságát és fenségét szemléljék.”

„Péter felkiáltott: »Távozz tőlem; mert bűnös ember vagyok«; mégis Jézus lábaihoz tapadt, mert úgy érezte, hogy nem szakadhat el Tőle. A Megváltó így válaszolt: »Ne félj; mostantól embereket fogsz.« Ézsaiás csak azután bízott meg az isteni üzenettel, hogy meglátta Isten szentségét és a maga méltatlanságát. Péter is csak azután kapta elhívását a Krisztusért végzendő munkára, miután az önmegtagadásra és az isteni hatalomtól való függésre vezettetett.” Jézus élete, 246.

A „mareh” látomás Krisztus megjelenésének látomása, azonban Dániel második és negyedik szóhasználatában Gábiel angyal jelenik meg. Az első alkalommal ez annak kijelentése volt, hogy Baltazár megértette a látomást, az utolsó három eset azonban azt jelenti, hogy Dániel átélte a látomást. Abban a három esetben, amikor Dániel átéli a látomást, érintés is éri.

Először azután érintette meg őt Gábiel, hogy meglátta a megdicsőült Krisztus megjelenését, és ez az élmény őt „mély álomba” ejtette „orcáján, arccal a föld felé”. A látomás elkülönülést idézett elő, mert azok, akik vele voltak, „nem látták a látomást; de nagy rettegés szállta meg őket, úgyhogy elfutottak, hogy elrejtőzzenek”. Az első csalódás idején Jeremiás „egyedül ült, az Úr keze miatt”, és Baltazárban „nem maradt semmi erő”, „mert” az ő „élessége benne romlottsággá változott, és” ő „semmi erőt nem tartott meg”.

Miután Gábiel először megérintette őt, azután Gábiel térdeire és kezei tenyereire emelte Dánielt. Ezt követően megparancsolta Dánielnek, hogy értse meg az általa mondott szavakat, és álljon fel; ezt meg is tette, noha reszketett. Gábiel ezután feltárja Dániel előtt annak magyarázatát, ami Dániel gyászoslásának huszonegy napja alatt történt. Kijelentette, hogy miután huszonegy napon át küzdött Perzsia királyaival, Mihály alászállt a mennyből, hogy bekapcsolódjék a harcba, és ezután Gábiel eljött, hogy válaszoljon Dániel imádságaira, és megmagyarázza Dánielnek, „mi történik a te népeddel az utolsó napokban”. Amikor Mihály alászállt a mennyből, Gábiel küldetett, hogy megmagyarázza Dánielnek az utolsó napokat.

Gábiel magyarázata Dánielnek a huszonegy napos gyász végén adatott, amely a Jelenések könyve tizenegyedik fejezetének „sort sorra” alkalmazásában azt jelképezi, amikor Ezékiel a

harminchetedik fejezetben kétszer kap parancsot arra, hogy prófétáljon a holt csontoknak, hogy a két prófétát kiemelje sírjaikból. Ez akkor történik, amikor Mihály leszáll a mennyből, és feltámasztja Mózes testét, miközben Júdás könyvében megtagadja, hogy Sátánnal érintkezésbe lépjen. Dánielt még kétszer meg fogják érinteni azután is, hogy Gábiel áttekintést adott neki a gyász napjairól.

Miután Gábiel befejezte, Dániel „arcát a föld felé fordította, és megnémult”, majd maga Krisztus „megérintette” Dániel „ajkait”, és akkor Dániel „megnyitotta” „száját, és szólt, és monda az előtttem állónak: Ó, uram, e látomás miatt fájdalmaim reám törtek, és semmi erőm nem maradt. Mert miként szólhatna ennek az én uramnak szolgája ezzel az én urammal? Mert engem illetően nyomban semmi erő nem maradt bennem, és lélekzet sem maradt bennem.”

A Krisztus látásának és a vele való beszédnek tapasztalata Dánielt a porba alázza. Néma volt, és az is maradt volna, ha Krisztus nem érinti meg ajkát, miként Ézsaiás ajkát is megérintette az oltárról vett izzó parázs.

E tanulmányt a következő cikkben folytatjuk.

Amikor Ézsaiás szemlélte Urának dicsősége és fensége e kinyilatkoztatását, betöltötte őt Isten tisztaságának és szentségének tudata. Mily éles volt az ellentét Teremtőjének páratlan tökéletessége és azok bűnös életútja között, akik vele együtt hosszú ideje Izráel és Júda választott népe közé számláltattak! „Jaj nékem!” — kiáltotta — „mert elvesztem; mivel tisztátalan ajkú ember vagyok, és tisztátalan ajkú nép közepette lakom: hiszen a Királyt, a Seregek Urát látták szemeim.” 5. vers. Mintegy a belső szentélyben, az isteni jelenlét teljes világosságában állva felismerte, hogy ha saját tökéletlenségére és elégtelenségére hagyatkoznék, teljességgel képtelen volna betölteni azt a küldetést, amelyre elhívatott. De egy szeráf küldetett, hogy megszabadítsa gyötrelmétől és alkalmassá tegye nagy küldetésére. Az oltárról vett eleven szén érintette ajkát e szavakkal: „Ímé, ez illette ajkaidat, és hamisságod eltávozott, bűnöd pedig elfedeztetett.” Akkor Isten hangja hallatszott, amint ezt mondta: „Kit küldjek el, és ki megy el nekünk?” Ézsaiás pedig így felelt: „Ímhol vagyok én; küldj el engem.” 7., 8. versek.

„A mennyei követ ezt parancsolta a várakozó hírnöknek: „Menj, és mondd meg e népnek: Hallván halljatok, de ne értsetek; és látván lássatok, de ne ismerjete. Kövérítsd meg e nép szívét, tedd nehézé füleiket, és hunyd be szemeiket; hogy ne lássanak szemeikkel, ne halljanak füleikkel, ne értsenek szívükkel, meg ne térjenek, és meg ne gyógyuljanak.” 9., 10. versek.

A próféta kötelessége világos volt; fel kellett emelnie szavát a mindent elárasztó gonoszságok elleni tiltakozásban. Ám rettegett attól, hogy a munkát a reménység valamilyen biztosítéka nélkül vállalja magára. „Uram, meddig még?” — kérdezte. 11. vers. Vajon a Te választott néped közül senki sem fogja valaha megérteni, megbánni bűneit és meggyógyulni?

„Lelkének terhe az eltévelyedett Júda érdekében nem volt hiábavaló teher. Küldetése nem maradt teljesen gyümölcstelen. Ám azokat a gonoszságokat, amelyek sok nemzedéken át halmozódtak, az ő napjaiban nem lehetett eltávolítani. Egész életében türelmes, bátor tanítónak

kellett lennie — a reménységnek éppúgy prófétájának, mint a végzetének. Végül, amikor az isteni szándék beteljesedik, erőfeszítéseinek teljes gyümölcse, valamint Isten minden hűséges követe munkálkodásának gyümölcse nyilvánvalóvá lesz. Egy maradék megmenekül. Hogy ez megtörténhessen, az Úr kijelentette, hogy a figyelmeztetés és a könyörgés üzeneteit kell hirdetni a lázadó nemzetnek: ‘Míg a városok elpusztulnak lakos nélkül, És a házak ember nélkül maradnak, És a föld teljesen pusztává lesz, És az Úr messze elveti az embereket, És nagy elhagyatottság lesz az ország közepette.’ 11., 12. vers.”

„A súlyos ítéleteknek, amelyek a meg nem térőkre készültek lesújtani — háborúnak, száműzetésnek, elnyomásnak, a hatalom és a tekintély elvesztésének a nemzetek között — mindezeknek azért kellett bekövetkezniük, hogy azok, akik ezekben a megsértett Isten kezét felismerik, bűnbánatra indíttassanak. Az északi királyság tíz törzsének hamarosan szét kellett szóratnia a nemzetek között, városaikat pedig pusztán kellett hagyni; az ellenséges népek pusztító seregeinek újra meg újra végig kellett söpörniük földjükön; végül még Jeruzsálemnek is el kellett esnie, és Júdát fogságba kellett hurcolni; mindazonáltal az Ígéret Földje nem maradhatott örökre teljesen elhagyatottan. A mennyei látogató biztosítása Ézsaiás felé így szólt: »De még lesz benne egy tizedrész, és ez ismét elpusztíttatik; mint a cserfa és a tölgy, amelyeknek kivágatásuk után is megmarad a törzsökük: ilyen törzsök lesz annak a szent mag.« 13. vers.”

„Isten szándékának végső beteljesedésére vonatkozó e bizonyosság bátorsággal töltötte el Ézsaiás szívét. Mit számít, ha földi hatalmak sorakoznak fel Júda ellen? Mit számít, ha az Úr követe ellenkezéssel és ellenállással találkozik? Ézsaiás látta a Királyt, a seregek Urát; hallotta a szeráfok énekét: »Az egész föld tele van az Ő dicsőségével«; birtokában volt az ígéretnek, hogy Jehova hitehagyó Júdához intézett üzeneteit a Szentlélek meggyőző ereje fogja kísérni; és a próféta megerősödött az előtte álló munkára. 3. vers. Hosszú és fáradtságos küldetése során mindvégig magával hordozta e látomás emlékét. Hatvan éven át vagy még tovább állt Júda fiai előtt mint a reménység prófétája, egyre bátrabbá és még bátrabbá válva az egyház jövőjéről szóló diadalára vonatkozó előrejelzéseiben.” Próféták és királyok, 307–310.